

Žádost:

Žádost o poskytnutí informace ze dne 5. 8. 2025 dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, týkající se žádosti o starobní důchod uplatněné dne 22. 7. 2025, vysvětlení principu Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou č. 228/1993 Sb., o sociálním zabezpečení, kontroly zaslaných dokladů o době a místě zaměstnání od doby nástupu do zaměstnání po ukončení střední školy, tj. od 15. 8. 1981 do 28. 9. 1993, a kontrolu žádosti o odstranění tvrdosti zákona.

Odpověď:

Žadatelce byla zaslána odpověď s informacemi týkajícími se Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o sociálním zabezpečení ze dne 29. 10. 1992, publikované ve Sbírce zákonů pod č. 228/1993 (dále jen „Smlouva“), která upravuje vztahy v oblasti sociálního zabezpečení mezi nástupnickými státy bývalé České a Slovenské Federativní Republiky (dále jen „ČSFR“), tj. mezi Českou republikou a Slovenskou republikou. Smlouva vychází ze základních principů obsažených v předpisech EU i bilaterálních smlouvách – rovnost nakládání s občany druhého státu, sčítání pojistných dob pro nárok na dávky, vyloučení dvojího pojištění, export dávek do druhého státu.

Na rozdíl od jiných smluv o sociálním zabezpečení musela shora citovaná Smlouva, kromě výše uvedených standardních mezinárodních principů, reagovat i na situaci, která vznikla rozdělením ČSFR a to způsobem, který spočíval v poměrném rozdělení práv a povinností plynoucích z existence dřívějšího společného státu mezi 2 nově vzniklé státy a stanovit zásady pro rozdělení nákladů na důchody za doby zaměstnání (pojištění) získané občany ve společném státě.

Řešení, na němž se obě smluvní strany, tedy Česká republika a Slovenská republika, dohodly, a které bylo ve Smlouvě vyjádřeno v článku 20, spočívalo v přijetí kritéria sídla zaměstnavatele ke dni rozdělení ČSFR, tj. ke dni 31. 12. 1992, neboť v největším počtu případů vyhovovalo zásadě účasti na důchodovém zabezpečení podle místa výkonu práce.

Podle článku 20 této Smlouvy, uvedeného v Příloze II nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004, se doby zabezpečení získané přede dnem rozdělení ČSFR považují za doby zabezpečení toho smluvního státu, na jehož území měl zaměstnavatel občana sídlo ke dni rozdělení ČSFR, nebo naposledy před tímto dnem a nároky na dávky se pak řídí jeho vnitrostátními předpisy. To znamená, že rozhodující skutečností pro posouzení otázky, zda důchod za veškerou dobu zaměstnání do 31. 12. 1992 přizná český (ČSSZ Praha) anebo slovenský (Sociální pojišťovna Bratislava) nositel pojištění (bez ohledu na to, kde skutečně byla odpracována) je sídlo zaměstnavatele občana ke dni 31. 12. 1992, zapsané v Obchodním rejstříku České republiky anebo Slovenské republiky.

Podle článku 15 Správního ujednání o provádění Smlouvy se sídlem zaměstnavatele rozumí adresa, která je jako sídlo zapsána v obchodním rejstříku. Je-li zaměstnavatelem odštěpný závod nebo jiná organizační složka zapsaná v obchodním rejstříku, rozumí se sídlem zaměstnavatele adresa tohoto odštěpného závodu nebo organizační složky.

Ke dni 31. 12. 1992 byla zaměstnavatelem žadatelky organizace PPD Halport Trenčín, která byla zapsána v Obchodním rejstříku Slovenské republiky. Vzhledem k tomu, že sídlo zaměstnavatele bylo ve Slovenské republice, je ve smyslu článku 20 shora citované Smlouvy k posouzení nároku na důchod a přiznání důchodu za veškerou dobu zaměstnání získanou do 31. 12. 1992 příslušná Sociální pojišťovna Bratislava a ČSSZ Praha je příslušná pouze k posouzení nároku a přiznání důchodu za dobu pojištění na území České republiky po 31. 12. 1992.

Dne 23. 7. 2025 OSSZ Zlín obdržela žádost žadatelky o odstranění tvrdosti právních předpisů o důchodovém pojištění ve věci stanovení výše důchodu vypláceného slovenskou Sociální pojišťovnou podle právních předpisů České republiky a o zprostředkování jeho výplaty.

Žadatelka byla informována o skutečnosti, že žádost o odstranění tvrdosti zákona je mimořádným řešením, které se vyskytne při provádění Smlouvy, a na které se mohou příslušné úřady (tj. ministerstva práce a sociálních věcí) obou smluvních států dohodnout. Na tomto základě byla pro určité kategorie případů (obdobných situací žadatelky) přijata mimořádná opatření, podle nichž je možné osobám s trvalým pobytem v ČR, kterým náleží slovenský důchod, na jejich výslovnou žádost vyrovnat výši důchodu na úroveň podle českých předpisů, tzn. převzít tzv. příslušnost k výplatě důchodu od Sociální pojišťovny Bratislava Českou správou sociálního zabezpečení Praha ve výši odpovídající českým právním předpisům - tzv. zprostředkovaná výplata důchodu. Podmínkou pro toto řešení je přiznání slovenského důchodu. Žadatelka byla rovněž informována, že k její žádosti bude přihlédnuto až po přiznání slovenského důchodu.

Žadatelka byla dále informována, že v zaslaných dokladech, které přiložila ke kontrole z důvodu budoucího pobírání starobního důchodu a k žádosti o odstranění tvrdosti zákona, které se nachází v evidenci ČSSZ, ČSSZ neshledává žádnou nesrovnalost, a to ani v době jejího nástupu do zaměstnání k datu 15. 8. 1981.